

aan:

College van Burgemeester en Wethouders van Den Haag,
ter attentie van Mevrouw M. de Jong, Wethouder Internationale Zone
De Gemeenteraad van Den Haag,
info-internationalezone@denhaag.nl

Scheveningen, 11 januari 2014

Onderwerp: Consultatie Concept-Gebiedsvisie Internationale Zone, RIS268511

Geachte Wethouder, geachte Raadsleden,

BenW heeft besloten de concept-Gebiedsvisie Internationale Zone t.b.v. consultatie vrij te geven tot 13 januari 2013. In de kern van de Internationale Zone liggen zes grote groengebieden, die bij elkaar het grootste oppervlak groen/natuur binnen de stad vormen. Deze groengebieden, duinbos en park, vormen samen met de ecologische verbindingzone Haagse Beek en kleinere groengebieden de belangrijke schakel tussen de twee unieke Natura 2000 gebieden aan de rand van de stad, Oostduinen/Meijendel en het Westduinpark. De AVN-visie op dit Haagse Binnenduinbos is reeds eerder aan u gestuurd.

De AVN zet zich reeds 88 jaar in voor de bescherming van natuur in Den Haag en is dan ook zeer bezorgd over voorgestelde ontwikkelingen in of aan de rand van dit kerngebied van groen in de Internationale Zone. Wat moet worden gedaan om biodiversiteit te behouden en te versterken? Hoe beantwoordt de gebiedsvisie hieraan? In deze brief gaan wij in op de voorstellen van het College. Samenvattend vindt u aan het eind een voorstel voor de Strategische Agenda.

A. Biodiversiteit behouden en versterken

Voor een zo groot mogelijke biodiversiteit (kwalitatief goede natuur, rijke flora en fauna) zijn van belang:

1. Zo groot mogelijke aaneengesloten groengebieden
 2. Ecologische verbindingen daartussen behouden en versterken
 3. Onderhoud, handhaving en toezicht
1. Om zo **groot mogelijk aaneengesloten groengebieden** te behouden en te versterken is het van belang:
 - geen nieuwbouw toe te voegen in of naast de groengebieden,
 - groen/natuur zo veel mogelijk te laten doorlopen in de wijken om de groengebieden (rond de internationale instellingen, sportvelden, in de tuinen om de huizen enz): het groene karakter daarvan behouden en versterken (door bijvoorbeeld het gebied bij Madurodam, de tennisvereniging Bataaf en het Ministerie van Infrastructuur groener in te richten),
 - de twee helften van de Scheveningse Bosjes te verbinden ter hoogte van de Teldersweg.
 2. Tussen de groengebieden is het belangrijk **de ecologische verbindingen** te behouden en te versterken: tussen de Scheveningse Bosjes en Westbroekpark/ Nieuwe Scheveningse Bosjes; de Nieuwe Scheveningse Bosjes en Klein Zwitserland/ Oostduinen; de Scheveningse Bosjes en Klein Zwitserland/ Oostduinen/ Hubertuspark; Scheveningse Bosjes en Zorgvliet/Haagse Beek/ Bosjes van Poot/ Westduinpark. Zie de

voorstellen in de AVN visie Haagse Binnenduinbos. En uiteraard de Nota Ecologische Verbindingszones van de gemeente, waarin voorstellen staan om de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur te behouden en te versterken.

(Duurzaamheid: Behoud/toevoegen van groen en bomen en verminderen van verharding helpen ook tegen klimaatverandering en de gevolgen ervan omdat CO₂ en water worden vastgehouden)

3. Meer **onderhoud, toezicht en handhaving** komt de kwaliteit van de groengebieden en de natuur ten goede. Wij denken daarbij aan:

- toezicht op de verplichting tot het opruimen van hondenpoep door hondeneigenaren, omdat de verrijking van de grond door hondenpoep leidt tot een verarming van de flora,
- aanlijnplicht/ hondenverbod handhaven en wellicht uitbreiden zodat delen van een gebied een oase vormen voor vogels, en ook mensen zonder hond,
- een actief beheer van het bos ten behoeve van een grote diversiteit van bomen en struiken en kruidlaag, onder andere verwijderen esdoorns die te dicht op eiken en dennen staan, verwijderen bramen en brandnetels uit de open stukken en de randen,
- meer toezicht om vandalisme aan bomen en parkmeubilair te voorkomen,
- regelmatig onderhoud aan de paden. Sommige asfaltpaden kunnen worden vervangen door aangestampt zand of schelpenpaden. Het historische padenpatroon handhaven.

B. Voorstellen in Concept-Gebiedsvisie Internationale Zone

Het ambitieus bouwprogramma moet geschrapt

Belangrijk is het zeer ambitieuze bouwprogramma van voor de crisis te schrappen, zie de mogelijke ontwikkeling na 2015 of strategische reserve (bladzijde 14):

- internationale instellingen ca. 195.000 m²

Dat is 180 % meer dan de 110.000 m² nu in ontwikkeling. We vragen ons af waar de behoefte vandaan zou moeten komen en hoe nog eens 195.000 m² kunnen worden gerealiseerd.

- wonen ca. 150,000 m²

Dat is 250 % meer dan wat nu al wordt gerealiseerd. Daarvoor is gewoon niet voldoende ruimte.

De dynamische clusters van blz 16 bevinden zich allen in- of naast het groen. Door hier in te bouwen, gooit men het kind met het badwater weg: het zijn juist het groene karakter en de nabijheid van groengebieden die de Internationale Zone zo aantrekkelijk maken.

Bouwen aan de randen van groen en hoge bouw moet zoveel mogelijk worden vermeden. Groengebieden moeten omgeven worden door groene bufferzones met extensief gebruik, zoals woningen met tuinen. Veel van de bestaande hoogwaardige woongebieden naast de grote groengebieden, bos en park zijn beschermd stadsgezicht vanwege hun groene karakter. Het is belangrijk dit te handhaven.

Omdat er zo veel kantoren leeg staan/ binnenkort leeg komen in de stedelijke omgeving stellen we voor deze eerst te benutten. Dat is conform de visie: hergebruik van kantoren wordt gestimuleerd. Men zou er zelfs aan kunnen denken om incidenteel gebouwen die in groengebieden staan en niet worden benut (leegstand) te verwijderen, met name wanneer ecologische verbindingen erdoor worden belemmerd.

Dat geldt ook voor het toevoegen van parkhoreca of informatie- en tentoonstellingsruimtes. Dit mag niet ten koste gaan van het groene karakter/ groengebieden/ bos/ park. De groengebieden zijn ook nu al, zonder toevoeging van steen, belangrijke ontmoetingsplekken voor bewoners en expats.

De positieve punten uit de gebiedsvisie moeten terugkomen in de Strategische Agenda

De gebiedsvisie bevat een aantal positieve voorstellen, die echter niet alle worden teruggevonden in de Strategische Agenda 2014-2018 (blz. 14).

- Werken aan een verdere verbetering van het woon- en leefklimaat, verbeteren groen,
- Verankeren duurzaamheid: het terugdringen van CO₂ uitstoot
- Hergebruik van leegstaande gebouwen wordt gestimuleerd
- Wandel- en fietsroute aanleggen die de groengebieden verbindt;
- Toegankelijkheid vaarroute verbeteren;

- Verkenning aanleg natuurbelevingstuin;
- Geschiedenis zichtbaar maken;
- Integrale aanpak van kwaliteitsverbetering entree en openbare ruimte Madurodam; nieuwe oplossingen voor entrees en het parkeren
- Verbetering ecologische verbinding Haagse Beek t.h.v. Verhulstplein, Verversingskanaal
- Het ononderbroken handhaven van bomenrijen
- Verbetering oversteekbaarheid prof. B.M. Teldersweg
- De gemeente is terughoudend bij het faciliteren van initiatieven van hotels *buiten* Scheveningen en Binnenstad: ‘nee, tenzij...’ (Positief is dat er zo geen hotelfaciliteiten zullen worden toegevoegd ten koste van het groen in de Internationale Zone.)
- Herstel en verbetering openbaar vervoer (luchtvervuiling door autoverkeer is schadelijk voor mens en natuur)

Samenvattend

Vragen wij u het ambitieuze bouwprogramma te schrappen, en ook geen parkhoreca enz. in de groengebieden toe te voegen:

Eerst leegstaande kantoren in de stedelijke gebieden te benutten,
Groengebieden, naastgelegen groen, ecologische verbindingzones en groen in de wijken te behouden en te versterken en daar geen nieuwbouw toe te voegen,

Onderstaand voorstel voor de Strategische Agenda uit te voeren:

Werken aan een verdere verbetering van het woon- en leefklimaat in de Internationale Zone (m.b.t. behouden en versterken groen/natuur/biodiversiteit), door:

- Meer onderhoud, toezicht en handhaving in de groengebieden t.b.v. een diverse flora en fauna (opruimplicht hondenoep handhaven, esdoorns die te dicht op eiken en dennen staan verwijderen, verwijderen bramen en brandnetels in randen en open vlaktes, handhaven en aanplant bloeiende struiken en bloemen, stinzeplanten), en kwalitatief goede paden en parkmeubilair voor de bezoekers
- Sommige asfaltpaden kunnen vervangen worden door aangestampt zand of schelpenpaden. Het historische padenpatroon handhaven.
- Terugdringen verhard oppervlak, bijvoorbeeld door meer parkeren onder de grond;
- Bomen planten, groen aanleggen, toevoegen bloeiende struiken en bloemen, met name ook in het World Forum gebied;
- Fietsroute van duin tot duin (nieuw, en daarnaast ook het veiliger maken van de reeds bestaande knooppuntenroute/landelijke fietsroute LF 1)
- Het gebied bij Madurodam, de Bataaf en Verkeer en Waterstaat groener inrichten,
- Toegankelijke vaarroute; geschiedenis zichtbaar maken; natuurbelevingstuin;
- De twee helften van de Scheveningse Bosjes verbinden ter hoogte van de Teldersweg,
- Natuurvriendelijke vooroevers aanleggen in het kanaal naar Scheveningen op plaatsen waar de ecologische verbinding daar om vraagt.

Wat betreft suggesties over de procedure sluiten we ons aan bij de brief van het Platform Noordwestelijke Hoofdroute. Bij een terugtrekkende overheid hoort verder niet alleen het informeren van bewoners en vragen beantwoorden, maar vooral het samenwerken met verschillende organisaties en bewoners om te komen tot breed gedragen oplossingen. Daarbij is essentieel het uitmuntende groenbeleid van de stad uit te voeren, het groenbeleidsplan Groen kleurt de Stad en de Nota Ecologische Verbindingszones.

Met vriendelijke groet,

Frits Prillewitz
voorzitter

Aletta de Ruiter
secretaris